

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Цветан Георгиев Сивков, професор в СУ „Св. Климент Охридски“
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

по: област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление: 3.6. Право,

Докторска програма: „Административно право и административен процес“

Автор: Таня Владимирова Даскалова

Тема: „Косвеният контрол за законосъобразността на административните
актове

Научен ръководител: доц. д-р Константин Василев Пехливанов

Със заповед № РД 22-811 от 02.04.2025 г. на ректора на Пловдивския университет съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Косвеният контрол за законосъобразност на административните актове“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, Докторска програма „Административно право и административен процес. Автор на дисертационния труд е Таня Владимирова Даскалова, докторант в редовна форма на обучение към катедра „Публичноправни науки“ на ЮФ на ПУ с научен ръководител доц. д-р Константин Пехливанов.

Представеният от г-жа Таня Даскалова комплект документи е в съответствие с чл.36 от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ. Докторантът е приложил 3 публикации към документацията на процедурата.

Докторантът Таня Даскалова е завършила право в ПУ. След това работи в Дирекция „Областна инспекция по труда“ и към момента е адвокат в Адвокатска колегия Пловдив. Докторант е в ЮФ на ПУ.

Темата е актуална по няколко причини. На първо място не съществува цялостно подробно научно изследване на косвения надзор върху

законосъобразността на административните актове в гражданския, наказателния, административния и административнонаказателния процес. Съществуват част от монографични изследвания и статии по този въпрос. Освен това съдебният надзор върху администрацията се разшири неимоверно с развитието на обществените отношения в България.

Конкретната регулация на този въпрос в нормативните актове е изключително оскъдна. Има и няколко акта на Конституционния съд, които имат отношение към този въпрос. Друг важен въпрос, който влияе върху актуалността е правото на достъп до съд, правото на справедлив процес, задължението на съда да се произнесе, независимо от съществуването или не на правна норма. Вярно е отбелязаното в автореферата, че правната теория не подлага този въпрос на задълбочено изследване.

Задачата, която си поставя докторант Таня Даскалова е изпълнена и даже преизпълнена. Малко неща могат да се кажат повече за косвения надзор. Според мен тя изчерпателно, логически подредено в стройна структура и с професионална вещина, познавайки детайлно досегашните теоретични разработки и съдебната практика представя на вниманието на професионалната общност и на настоящото жури своята работа. Очевидно е, че притежава необходимата квалификация, професионална вещина и умение за теоретични изследвания.

Възприетата от г-жа Даскалова методика на представяне на изследването е правилна, научно обоснована и съчетава известните ни от философията методи и тяхното съчетаване със сложните правни конструкции. Това ѝ позволява да изпълни задачите, които са ѝ поставени при разглеждането на работата и от нейния научен ръководител. Обект на изследване е косвеният контрол за законосъобразност върху административните актове, който упражняват съдилищата. Задачите, които си поставя г-жа Даскалова са няколко – изясняване на същността на косвения съдебен надзор, разкриване на неговото проявление в българското правосъдие и описание и сравнение с други правни системи. Приемам, че те са изпълнени.

Докторската работа се състои от увод, три глави, заключение, списък с цитирана литература и редица съдебни актове. Бих препоръчал при издаване да се уеднакви представеното съдържание в началото – глави, раздели и техните структурни части. В различните глави има различно представяне на

структурата, което затруднява обхващането в цялост на логиката на структурата и затормозява при четене.

В увода са представени основните въпроси, които ще бъдат разгледани в тялото на работата. Като съдържание уводът и авторефератът съвпадат. Тук изразявам несъгласие с авторката. Не може да се постави като технически или незначителен въпросът за понятията „контрол“ и „надзор“. Ако това е допустимо в ежедневния професионален език, в съдебната практика, то намирам за нередно да се прави и в теоретично съчинение по административно право. В този смисъл Дончо Хрусанов е категоричен и аз съм съгласен с него. Поне ние, в нашия професионален език, в рамките на административноправната теория трябва да държим на тази терминологична чистота. Независимо от тези бележки определям увода като смислен, като добра основа за развитие на тезите на докторанта.

В гл.1 е изследвано понятието на косвен съдебен контрол за законосъобразност на административните актове. Тук е съсредоточена теорията, от която се изхожда при формиране на понятието и неговото обособяване в системата на теорията на контрола върху административните актове. Анализирани са неговата правна същност и е направен сполучлив опит за обобщаващо определение като специфична правораздавателна дейност. С уважение се отнасям към опита на авторката да представи за нуждите на своето изследване важни понятия в административното право като административно правораздаване, административен процес в тесен и в широк смисъл. Тези понятия ние приемаме за даденост, но на тях г-жа Даскалова заради проблематиката дава специфично звучене и смисъл, което намирам за ценно и удачно. Особено ценно за мен е обсъждането на въпроса за косвения контрол в рамките на администрацията. Намирам това за приносен момент, за особено достижение в областта на административноправната теория. То би дало възможно за добри законодателни решения при усъвършенстване на законодателството.

В гл. 2 авторката представя косвеният надзор в българското съдебно правоприлагане. Тук са разгледани специфичните проявления в наказателния, гражданския и административния процес. Особено впечатление ми прави разглеждането в административния и административнонаказателния процес. Редица съдии смятат, че в административния процес не може да има косвен надзор. Авторката по убедителен начин защитава своята теза и това може да се оцени положително. Анализирани са богатата съдебна практика. Връзката с

европейското право е важна и добре е представена, което би подпомогнало българските юристи.

Глава трета са разгледани случаите на косвен съдебен надзор в други правни системи, в това число и т.н. косвено оспорване. За мен тя беше до някъде изненада, защото никога не съм се занимавал с този въпрос. В този смисъл изследването е ценно, защото дава различни правни модели, които могат да бъдат положителен пример.

Редица са приносните моменти в рецензираната работа. На първо място поставям възможността за косвен съдебен надзор върху нормативните административни актове и тяхното съотношение с общите и индивидуалните административни актове, които са издадени на тяхната основа.

Интересна е тезата за косвения съдебен надзор при упражняване от администрацията на оперативна самостоятелност и обвързана компетентност. Склонен съм да подкрепя тезата на авторката, че е възможен косвен надзор и при оперативна самостоятелност. За редица колеги това е трудно за възприемане.

С тезата на докторанта, че мотивите на присъдата се ползват със СПН съм съгласен, но мисля, че тук трябва да има доразвитие с предложение за допълнение в НПК.

Вече отбелязах, че отдавам много сериозно внимание на косвения надзор при административния контрол. Това е много добра идея и тя трябва да бъде споделена. Тук също може да има развитие, но трябва да се отчита, че административния акт няма сила на пресъдено нещо и може да се мисли за противопоставянето на законосъобразността на два или повече административни акта.

Намирам за малко претенциозно да се предлагат изменения на съдържанието на конкретни разпоредби. С това не проявявам съмнение в качествата и професионалната квалификация, които са на много високо ниво. В същото време изменения в законодателството се правят с труда и усилията на много хора и това е тежък процес.

Откроих само тези приноси, които са особено важни за мен. В текста може да обърне внимание на и на други съществени и приноси моменти.

В своята системна съвкупност приносните моменти дават основание да се твърди, че представения дисертационен труд е на високо теоретично ниво и има важно практическо значение. Оценявам го положително и изказвам адмирации към поставянето и постигането на целите от страна на г-жа Даскалова. Това е завършен, цялостен дисертационен труд с важно място в теорията на административното право.

Работата е написана на разбираем, достъпен и лесен за разбиране език. Тя може да послужи и на студенти и на практикуващи юристи. Не би било зле с нея да се запознаят и хора, които имат непосредствено отношение към законодателството в България.

В документите по публичната защита на г-жа Даскалова са представени и три публикации. Те са интересни и показват способността на авторката да се занимава с теория. С най-голям интерес прочетох статията за чл.128а от АПК. Другите две работи са също така интересни, но тази се отличава по особен начин с аналитичност и намирам, че тя би била много полезна на колегите от практиката. И трите статии отговарят на изискванията. Те имат висока стойност и аз ги оценявам положително.

За мен няма съмнение, че представения докторат и статиите, с които докторанта участва в настоящата процедура имат важно теоретично значение и са резултат от нейните научни търсения.

Авторефератът, макар и претрупан с фактология и технически данни отговаря на изискванията на закона и на традициите в нашата област. Той отразява пълно съдържанието и основните моменти на дисертацията. В него се съдържат приносите, начините и логическите връзки, които прави г-жа Даскалова. Оценявам го подобаващо и според мен той изпълнява своята задача.

Могат да се отправят и бележки. Те са по-скоро технически и имат за цел па подпомогнат автора при издаване на работата като монографично изследване. На някои места в текста присъстват целите заглавия на статии или монографии. Добре е те да отидат под линия.

Не бива при отбелязване на учените, които са работили в тази област да се пропуска името на проф. Къндева.

Добре би било ВАС и ВКС да се използват в текста с тези им съкращения. Цялостното изписване води до общо натежаване на текста. На някои места,

вероятно по необходимост, има обсъждане на едни и същи въпроси, но това вероятно зависи от материята.

Независимо от тези бележки дисертацията е на много високо ниво. Тя отговаря на изискванията на закона и на подзаконовите нормативни актове, на високите критерии за защита на докторска работа. Тя представлява несъмнен принос в теорията на правото. Изразявам категоричното си положително становище, че на г-жа Даскалова трябва да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“. Тя притежава задълбочените научни и научно приложни знания и демонстрира умения за самостоятелна научна дейност.

Поради изложените в моята рецензия качества на представения дисертационен труд предлагам на научното жури да присъди ОНС „доктор“ в област на висше образование 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Административно право и административен процес“ на Таня Владимирова Даскалова.

Изразявам уважение към научния ръководител доц. Пехливанов за достигнатия от неговия докторант успех.

Изразявам благодарност към ръководството на ЮФ за ПУ за отправената ми покана да участвам в журито. За мен това е важно от професионална гледна точка.

08.05. 2025г.

Рецензент:.....

проф. Цветан Сивков, дюн